

Nr 37.

Av herrar **Löthner** och **Albertsson**, *angående viss förändring av befattningen som snickeriföreståndare vid vissa sinnessjukhus.*

Den 27 december 1940 tillkallade statsrådet och chefen för socialdepartementet sakkunniga för att i enlighet med Kungl. Maj:ts beslut av den 13 december samma år i samarbete med 1939 års tjänsteförteckningssakkunniga verkställa en översyn av tjänsteförteckningen i vad denna avsåge statens sinnessjukhus. Den 26 september 1941 utvidgades de sakkunnigas uppdrag att jämväl omfatta statens anstalt för fallandesjuka. De sakkunniga hade även under övervägande det av flera sjukhusintendenter i skilda sammanhang framförda förslaget, att vid vissa sinnessjukhus, närmast de större, borde inrättas en särskild befattning såsom arbetsledare inom byggnadsfacket, förslagsvis benämnd byggmästare eller verkmästare. Detta skulle kunna realiserars genom att befattningen såsom snickeriföreståndare omändrades till befattning såsom arbetsledare inom byggnadsfacket med skyldighet att även vara föreståndare för snickarverkstaden. Med anledning av det den 18 januari 1943 avlämnade betänkandet och efter inhämtande av yttranden från skilda myndigheter avgav Kungl. Maj:t i proposition nr 241 av den 16 mars 1945 till samma års riksdag förslag till beviljandet av vissa anslag till sinnessjukvården, häri inbegripna avlöningar m. m. I propositionen hade departementschefen, under hänvisning till avgivna yttranden angående den föreslagna befattningen, föreslagit, att med bedömandet av förevarande spörsmål borde tills vidare anstå. Riksdagen godkände på hemställan av utskottet departementschefens förslag.

Av de i ärendet avgivna yttrandena framgår, att flera tungt vägande skäl anfördes, vilka hade bort utgöra tillräcklig grundval för de sakkunniga att framlägga förslag angående uppförande på tjänsteförteckningen av särskilda ordinarie tjänster såsom arbetsledare inom byggnadsfacket.

Förslaget om inrättande av en sådan befattning var icke nytt. Redan år 1923 i samband med en ifrågasatt ändring av hantverksföreståndares och hantverkares placering i lönehänseende hade sysslomannen vid Frösö sjukhus, Östersund, i yttrande den 31 maj (bil. 1) föreslagit en sådan omorganisation av nuvarande befattning såsom snickeriföreståndare, därvid på den nya befattningens innehavare skulle uppställas krav på högre kvalifikationer än dem, som i allmänhet förefinnas hos snickeriföreståndarna. Förslaget upptogs sedermera år 1928 av sysslomannen vid Ulleråkers sjukhus

i Uppsala, vilket då livligt förordades av därvarande direktion, samt år 1939 av sysslomannen vid S:t Lars sjukhus i Lund (bil. 2).

För att få frågan närmare belyst tillskrevo de sakkunniga sjukhusens direktioner och anhöllo om deras yttrande i ämnet. Enligt de i anledning härav inkomna svaren skulle vid 12 av de största och medelstora sjukhusen inrättande av ovan föreslagna befattning vara önskvärt (bil. 3 och 4). Som motivering härför hade anförts, att i sjukhusens egen regi bedrevs en omfattande byggnadsverksamhet, som drog avsevärda kostnader, vilket också medfört ökat krav på en enhetlig och kvalificerad arbetsledning. Sålunda hade vid vissa sjukhus snickeriföreståndaren erhållit uppdrag att under sysslomannens inseende planlägga och leda förekommande byggnadsarbeten. Det hade därvid visat sig, att vid sjukhus, där denna anordning prövats och arbetsledaren ägt för uppdraget erforderliga kvalifikationer, icke obetydliga besparingar kunnat göras. Som exempel anfördes, att ett byggnadsföretag, som utfördes under 1:a halvåret 1941, kunde i egen regi utföras för ca 60 000 kr. lägre kostnad än som för samma arbete begärdes i entreprenad av byggnadsfirma (bil. 3). Vidare hade framhållits, att en snickeriföreståndare med byggmästarutbildning under ca 18 års tid biträtt såsom sakkunnig enligt 21 § sinnessjukvårdsstadgan vid besiktning av sjukhusets byggnader samt tillsammans med sysslomannen utarbetat de årliga reparationsförslagen och uppgjort kostnadsberäkningar och ritningar till förekommande ny- och ombyggnader. Då något arvode till sakkunnig icke behövt utbetalas vid detta sjukhus, hade även härigenom stora belopp inbesparats för statsverket.

I betänkandet medgåvo de sakkunniga, att i de från sjukhusen föreliggande yttrandena anförts åtskilliga synpunkter, som måste anses tala till förmån för att vid vissa sjukhus inrättas särskilda befattningar såsom arbetsledare inom byggnadsfacket. Det syntes de sakkunniga sålunda bland annat icke uteslutet, att en sådan åtgärd skulle kunna medföra besparingar för statsverket. Enligt de sakkunnigas mening borde denna fråga ägnas fortsatt uppmärksamhet för att eventuellt framdeles, sedan ytterligare erfarenheter vunnits, upptagas till förnyat övervägande. Det syntes de sakkunniga även lämpligt, att såsom en försöksåtgärd en anordning med särskild arbetsledare för byggnadsarbetena prövades vid något av de äldre sjukhusen, varvid särskilt arvode utöver lön borde utgå.

Genom remiss den 20 februari 1943 anmodade medicinalstyrelsen direktionerna att inkomma med yttranden över de sakkunnigas betänkande. I de med anledning därav inkomna svaren (bil. 5) framhölls, att vid ett flertal sjukhus hade den föreslagna arbetsledningen under många år prövats samt att tillräcklig erfarenhet om lämpligheten av denna anordning redan vunnits för att nu inrätta sådana befattningar vid de största sjukhusen, förslagsvis placerade i samma lönegrad som maskinmästarna.

I yttrande över den föreslagna arbetsledarbefattningen framhöll medicinalstyrelsen, att enligt proposition nr 71 till 1943 års riksdag angående stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1943/1944 m. m. föreslagits, att Kungl. Maj:t skulle få bemyndigande att i den mån så befunnes lämpligt mot arvode få anställa en eller två byggnadstekniker för underhålls- och reparationsarbetet på medicinalstyrelsens delfond. Innan några erfarenheter vunnits rörande ifrågavarande byggnadsteknikers arbete ställde sig styrelsen tveksam inför förslaget att tillämpa anordningen med särskild arbetsledare för byggnadsarbetena.

Med anledning av riksdagens beslut anställdes hos medicinalstyrelsen ovan omnämnda byggnadsinspektör. Byggnadsinspektören har för den tid han varit anställd hos medicinalstyrelsen ingivit en berättelse, daterad den 16 november 1946 (bil. 6). I denna föreslår han hos styrelsen, att vid de 12 största sjukhusen skulle anställas en verkmästare, vilken samtidigt borde vara hantverksföreståndare för något yrke, exempelvis snickarens eller murarens. Verkmästaren skulle vara arbetsledare för alla byggnadsarbeten och tillsammans med sjukhusintendenten och maskinmästaren uppgöra det årliga reparationsförslaget för sjukhuset. Verkmästarna vid S:t Lars, Restads och Ryhovs sjukhus skulle även biträda vid uppgörandet av reparationsförslagen för resp. Vipeholms, Källshagens och statens anstalt för fallandesjuka. Enligt byggnadsinspektörens förslag borde verkmästaren påläggas det ansvaret beträffande ansvarig arbetsledare, som åvilar byggherre att iakttaga enligt byggnadsordningens 75—78 och 116 §§.

De motiv, som på sin tid föranlett sjukhusintendenternas och direktiornernas ställningstagande till den föreliggande frågan, äro icke blott bestående utan hava på grund av utvecklingens gång än mer trätt i förgrunden. Sjukhusens fastighetsbestånd, som representerar stora värden, tarvar ett ständigt underhåll. För nästa budgetår begär medicinalstyrelsen ett anslag på 1,75 miljoner kr. för sådant ändamål. Byggnadsinspektören hos medicinalstyrelsen har också i sin berättelse understrukit, att en förbättrad arbetsledning vid sjukhusens byggnadsarbeten är nödvändig.

Bilagorna komma att överlämnas till vederbörande utskott.

Med anledning av vad sålunda anförts hemställas,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förnyad prövning snarast möjligt av frågan om sådan förändring av befattningen som snickeriföreståndare vid vissa sinnessjukhus, som ovan antytts.

Stockholm den 17 januari 1947.

Olof Löthner.

Eskil Albertsson.